

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobce: **X. X.**, narozený dne X
bytem X

proti
žalovanému: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**
sídlem Olšanská 2, P.O. Box 78, 130 51 Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 10. 2021 č.j. CPR-5043-2/ČJ-2021-930310-V223,

takto:

- I. Rozhodnutí Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie ze dne 20. 10. 2021, č.j. CPR-5043-2/ČJ-2021-930310-V223, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 12 228 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 20. 10. 2021 č.j. CPR-5043-2/ČJ-2021-930310-V223 (dále jen „napadené rozhodnutí“) Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen „žalovaný“), jímž bylo podle ust. § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítnuto odvolání žalobce a bylo potvrzeno rozhodnutí ze dne 23. 12. 2020 č.j. KRPA-197609-27/ČJ-2020-000022-50 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) vydané Policií České republiky, Krajským ředitelstvím policie hl. m. Prahy, Odborem cizinecké policie, Oddělením pobytové kontroly, pátrání a eskort (dále jen „správní orgán I. stupně“). Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobci podle ustanovení § 50a odst. 2 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) uložena povinnost opustit území členských států Evropské unie, současně mu byla v souladu s ustanovením § 50a odst. 3 téhož zákona stanovena doba k opuštění území členských států Evropské unie nejpozději do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

II. Obsah žaloby

2. Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí nebylo možné v jeho případě vůbec vydat, neboť je zcela zjevně nepřiměřené, žalovaný se dopustil zásadních chyb v aplikaci a výkladu právních norem, své rozhodnutí tak zatížil nezákonností a nepřezkoumatelností.
3. Žalobce poukazoval na nedostatečně zjištěný skutkový stav, uvedl, že žalovaný dospěl v rozporu s ust. § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu k nesprávným závěrům, nebyl správně vyhodnocen skutkový stav a došlo k nesprávnému právnímu posouzení případu, žalovaný se nedostatečně vypořádal s odvolacími námitkami, nebyly zjištěny všechny rozhodné okolnosti včetně těch svědčících ve prospěch žalobce, nebylo přihlédnuto ke specifickým okolnostem konkrétního případu a oprávněným zájmům žalobce, zcela nedostatečně byly vzaty v potaz oprávněné zájmy nezletilých dětí žalobce a jeho manželky, došlo k porušení ust. § 174a zákona o pobytu cizinců, čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), čl. 3 a 9 Úmluvy o právech dítěte, čl. 1 odst. 2 a 10 Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod. Měl za to, že skutečnosti jsou v napadeném rozhodnutí shrnuty toliko formálně, skutkový stav nebyl žalovaným přezkoumán v materiální rovině, přitom celá rodina (žalobce, manželka a dvě nezletilé děti) žije ve společné domácnosti v České republice, pobývají zde již přes šest let, mají na území České republiky pevné vazby, realizují zde soukromý a rodinný život, vazby ve vlasti jsou oslabeny, všichni členové rodiny hovoří plynule česky, jsou zde plně integrováni a děti plní povinnou školní docházku, ve správním řízení byly navrhovány důkazy k prokázání míry integrace nezletilých dětí (stanovisko orgánu sociálně-právní ochrany dětí, výslech žalobce a jeho manželky, provedení pobytové kontroly), provedením dokazování by byl zjištěn skutečný stav věci a prokázána nepřiměřenost zásahu napadeného rozhodnutí do soukromého a rodinného života žalobce a jeho rodinných příslušníků, správní orgány své povinnosti nedostály, čímž byla způsobena nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí.
4. Žalobce dále namítal nedostatečné posouzení přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života, tento aspekt byl posouzen jen formálně, rozpor s ust. § 174a zákona o pobytu cizinců a čl. 8 Úmluvy nebyl náležitě zkoumán, poukázal též na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 28. 3. 2017 č.j. 7 Azs 24/2017 – 29, absence zjištění veškerých hledisek založila nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. V rozporu se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8.

2013 č.j. 8 As 68/2012 – 47 nebyla přiměřenost zkoumána ve vztahu k nezletilým dětem, které jsou na žalobci závislé, v České republice jsou integrované, plní zde povinnou školní docházku a výborně znají český jazyk, nuceným návratem do vlasti by bylo ohroženo jejich vzdělání, v České republice pobývají již šest let, život ve vlasti si již nepamatují. Poukázal na to, že situace nejisté budoucnosti v kontextu s překvapivým a nepředvídatelným odejmutím oprávnění k pobytu celé rodiny a pandemií koronaviru má za následek výrazný zásah do psychiky celé rodiny, zejm. dětí, rozhodnutí o povinnosti vycestovat není v nejlepším zájmu dětí ve smyslu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, ve vlasti nemá rodina zázemí a její vycestování by ohrozilo výživu a výchovu dětí, bylo by též významně zasaženo do jejich integrity, zájem nezletilých dětí nebyl hodnocen dostatečně, což je v rozporu se závěry rozsudků NSS ze dne 14. 2. 2020 č.j. 5 Azs 383/2019 – 40 a ze dne 19. 11. 2015 č.j. 4 Azs 222/2015. Správní orgány nerespektovaly povinnost zkoumat přiměřenost dopadů rozhodnutí, a to nejen s ohledem na žalobce, ale i na jeho rodinné příslušníky, neměly řádně zjištěný skutkový stav, a proto ani nebyly oprávněny odmítnout navrhované důkazy, byly ignorovány klíčové okolnosti, rozhodnutí o povinnosti opustit území je nepřiměřené, nezákonné a nepřezkoumatelné.

5. Na základě výše uvedeného žalobce navrhl napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení, požadoval náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný se s žalobními námitkami neztotožnil a odkázal na napadené rozhodnutí, které považoval za dostatečně odůvodněné. Měl za to, že se v napadeném rozhodnutí vyjádřil k celé věci, uvedl důvody pro naplnění skutkové podstaty ust. § 50a odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců, pro konstatování protiprávního jednání byly zjištěny a doloženy relevantní podklady, žalovaný se podrobně a přezkoumatelně vypořádal s přiměřeností dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života žalobce, byly splněny podmínky pro uložení povinnosti opustit území, rozhodnutí se dostatečně vypořádalo se vším, co vyšlo v řízení najevo, i s tím, co uvedl žalobce, bylo postupováno v souladu se zákony i mezinárodními smlouvami. Navrhl zamítnutí žaloby.

IV. Obsah správního spisu

7. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 29. 7. 2020 se žalobce s rodinou dostavil ke správnímu orgánu I. stupně, následně bylo konstatováno, že se žalobce nachází na území České republiky neoprávněně, tj. bez platného víza i bez oprávnění k pobytu.
8. Žalobce dne 29. 7. 2020 při podání vysvětlení uvedl, že je zdravotně v pořádku, na území České republiky přicestoval roku 2014 s manželkou a dětmi, a to s platným cestovním dokladem a vízem, od té doby je zde nepřetržitě, roku 2014 dostal doplňkovou ochranu, která mu skončila, jeho žádost o trvalý pobyt byla zamítnuta, z území České republiky nevycestoval, jelikož byl přesvědčen o oprávněnosti svého pobytu, protože mu byl prodlužován cestovní průkaz totožnosti, ve vlasti nemá žádné zázemí a chtěl by zůstat v České republice, z důvodu válečného konfliktu ve vlasti se obává o bezpečí sebe a své rodiny, je ženatý a má dvě děti, ty zde chodí do školy, v případě vydání rozhodnutí o povinnosti opustit území jej bude respektovat, na území České republiky bydlí jeho bratr, občas sem jezdí i jeho matka, která zde má trvalý

pobyt, ve vlasti je v současnosti jeho matka, která se ale chystá zpět do České republiky, jeho manželka má ve vlasti rodiče a dva bratry.

9. Rozhodnutím ze dne 29. 7. 2020 č.j. KRPA-197609-5/ČJ-2020-000022-50 správní orgán I. stupně uložil žalobci povinnost opustit území členských států Evropské unie dle ust. § 50a odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce odvolal. Rozhodnutím ze dne 19. 11. 2020 č.j. CPR-31556-6/ČJ-2020-930310-V248 žalovaný uvedené rozhodnutí zrušil a vrátil věc správnímu orgánu I. stupně, v odůvodnění mu žalovaný vytkl, že neposoudil přiměřenost zásahu rozhodnutí o povinnosti opustit území do soukromého a rodinného života žalobce ani jeho dětí.
10. Žalobce se vyjádřil k podkladům rozhodnutí podáním ze dne 11. 12. 2020, uvedl, že i v řízení o povinnosti opustit území je nutné posoudit přiměřenost rozhodnutí, přitom tato povinnost je v případě žalobce nepřiměřená kvůli zásahu do soukromého a rodinného života ohledně jeho i jeho dětí, celá rodina včetně nezletilých dětí je v České republice plně integrována, vazby rodiny ve vlasti se naopak oslabují, vycestování dětí nelze označit za nejlepší zájem dítěte; předestřel návrhy na další dokazování.
11. V prvostupňovém rozhodnutí ze dne 23. 12. 2020 správní orgán I. stupně konstatoval, že žalobce pobýval na území České republiky neoprávněně ode dne 17. 7. 2020 do dne 29. 7. 2020, důvody pro zahájení řízení o správním vyhoštění shledány nebyly, a proto bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území (dle ust. § 50a odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců). Ohledně přiměřenosti dopadů rozhodnutí správní orgán I. stupně uvedl, že žalobce je ženatý, má dva potomky, přiměřenost rozhodnutí byla posuzována nejen ve vztahu k žalobci, ale též k jeho manželce a dvěma nezletilým potomkům, právě proto bylo přistoupeno k vydání rozhodnutí o povinnosti opustit území, nikoliv ke správnímu vyhoštění, povinnost opustit území je nejmírnějším možným opatřením. Připustil, že žalobce pobývá v České republice od roku 2014, což je dlouhá doba k vytvoření vazeb, navíc zde má matku a bratra, ale žalobce se měl o legálnost pobytu aktivně zajímat a starat, za šest let pobytu si měl žalobce obstarat nezbytné informace, přitom neoprávněně na území České republiky pobýval ode dne 17. 7. 2020 do dne 29. 7. 2020, jeho manželka zde též pobývala neoprávněně, neoprávněný pobyt zapříčinil liknavý přístup žalobce i jeho manželky. Poukázal na to, že důsledky jednání rodičů nesou i děti, které navštěvují v České republice základní školu, vycestování rodiny by však nemělo způsobit vážné potíže stran vzdělání dětí, základní školy jsou většinu školního roku zavřené z důvodu epidemie koronaviru a krátkodobou absenci je možné řešit online výukou, kterou lze uskutečnit i mimo Českou republiku, v případě návratu děti uvidí babičku a další členy rodiny. Tvrzení o absenci zázemí či obav z ozbrojeného konfliktu považoval za účelová, neboť místo bydliště žalobce ve vlasti je od ohnisek konfliktu vzdálené stovky kilometrů a jeho manželka má na Ukrajině rodinu, její matka tam vlastní rodinný dům, rodina by se tam po návratu mohla na přechodnou dobu dočasně ubytovat. Nezpochybňoval, že žalobce má v České republice rodinné vazby, celá rodina je zde integrována, rodiče pečují o děti a řádně vedou domácnost, žalobce s rodinou ovládají český jazyk a považují Českou republiku za svůj domov, rodinná situace je dobrá, vycestováním žalobce však nedojde ani k rozdělení rodiny, protože stejné řízení se vede i s jeho manželkou. Rozhodnutí o povinnosti opustit území není trvalého charakteru, žalobce se s rodinou může vrátit ihned poté, co získají potřebná povolení, přičemž kvůli absenci bytového oprávnění nemůže žalobce s manželkou v České republice ani pracovat, je tedy v zájmu rodiny,

aby vycestovala a zajistila si potřebná povolení, poté bude možné rodinu finančně zabezpečit včetně dětí, žádost o trvalý pobyt fikci pobytu nezakládá. K přiměřenosti povinnosti opustit území správní orgán I. stupně dále sdělil, že žalobce nežije ve společné domácnosti s občanem EU, na území České republiky nemá žádný majetek, nezapojuje se do kulturního dění, má zde sociální vazby, ale bez oprávnění k pobytu nemůže vykonávat výdělečnou činnost, k České republice jej tak nevážou ani ekonomické aspekty, žádné zdravotní potíže nemá, žádnou překážku ve vycestování žalobce neuvedl, v zemi původu žije trvale a má se kam vrátit. Při posuzování kritérií přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života převažují aspekty v neprospěch žalobce, uložení opatření v podobě povinnosti opustit území je přiměřené a v souladu se zákonem, nemůže též dojít k situaci, kdy by byl žalobce navrácen do státu, kde mu hrozí nebezpečí vážné újmy, finanční prostředky k vycestování má žalobce k dispozici, ke kritériím nejvlastnějšího zájmu dítěte a rodinného života žalobce lze dodat, že při uložení povinnosti opustit území nedochází k přímému ani nepřímému vyhoštění, které by bylo spojené se zákazem vstupu na území členských států EU, je na žalobci a v jeho zájmu, aby ve stanovené době území České republiky opustil. S návrhy žalobce na dokazování (výslech manželky, pobytová kontrola, šetření orgánu sociálně-právní ochrany dětí) se správní orgán I. stupně vypořádal tak, že je označil za neúčelné a nadbytečné, neboť rodinné vazby, integrace rodiny ani dobrá rodinná situace nebyly nikterak zpochybňovány.

12. Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí prostřednictvím právního zástupce odvolání, v němž namítal nedostatečné zjištění skutkového stavu, nezjištění všech rozhodných skutečností, neprovedení navrhovaných důkazů, nedbání názoru odvolacího správního orgánu (žalovaného) a především nedostatečné a chybné posouzení přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života žalobce i celé jeho rodiny včetně nezletilých dětí.
13. V napadeném rozhodnutí ze dne 20. 10. 2021 žalovaný poukázal na to, že rozhodnutí o povinnosti opustit území bylo vydáno v souladu s právními předpisy, na základě správných skutkových zjištění podložených dostatečnými podklady, vytýkané protiprávní jednání žalobce bylo vymezeno zákonným způsobem a správně definováno jako neoprávněný pobyt na území České republiky naplňující podmínky pro uložení povinnosti opustit území, doba k opuštění území členských států EU byla stanovena v zákonném rozmezí, bylo postupováno dle dříve vysloveného právního názoru žalovaného. K odvolacím námitkám uvedl, že žalobce v České republice nepobýval v dobré víře, nýbrž vědomě neoprávněně, délka neoprávněného pobytu byla stanovena ve prospěch žalobce, žalobce věděl o dočasnosti institutu doplňkové ochrany, musel počítat s tím, že své rodinné a soukromé vazby bude muset v budoucnu realizovat mimo Českou republiku, totéž platí i pro základní vzdělání nezletilých dětí, s ohledem na požadavek přiměřenosti nebylo vedeno řízení o správním vyhoštění, přiměřenost dopadů do soukromého a rodinného života byla posouzena i ve vztahu k povinnosti opustit území, správní orgán I. stupně postupoval plně v souladu s názorem žalovaného. Požadavek na posouzení přiměřenosti dopadu do soukromého a rodinného života v rozhodnutí o povinnosti opustit území vyplývá z čl. 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. 12. 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (dále jen „návrátová směrnice“), jež obsahuje kritéria odpovídající kritériím dle ust. § 174a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, danými kritérii

se správní orgán I. stupně zabýval, vyslovil své úvahy a vyvodil závěry v souladu s ust. § 68 odst. 3 správního řádu, pobytové oprávnění pozbyli všichni členové rodiny, všichni musí opustit území členských států EU, prvostupňové rozhodnutí nemůže být nepřiměřeným zásahem do soukromého a rodinného života žalobce ani ostatních členů rodiny, manželce žalobce též byla uložena povinnost opustit území, což je vůbec nejmírnějším opatřením, které lze přijmout, kromě povinnosti vycestovat není opatření spojeno s žádnými negativními omezeními do budoucna, která by měla vliv na získání víza či povolení k pobytu. Uvedl, že cizinci musí v České republice dodržovat povinnosti stanovené zákonem o pobytu cizinců, správní orgán I. stupně též správně neprovedl dokazování na základě návrhů žalobce, neboť rodinný život žalobce a jeho rodiny nijak nerozporoval, riziko nákazy koronavirem je ve vlasti obdobné jako v České republice. Uzavřel, že nebylo zjištěno žádné pochybení, které by způsobovalo nezákonnost řízení či prvostupňového rozhodnutí, přijaté opatření se nevymyká způsobu, jakým je rozhodováno v obdobných případech, správní orgán I. stupně se dostatečně vypořádal s přiměřeností dopadu prvostupňového rozhodnutí, které odvolací orgán (žalovaný) doplnil o své úvahy, jež ale nemají vliv na zákonnost či přezkoumatelnost prvostupňového rozhodnutí.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

14. Podle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), soud přezkouvá v mezích žalobních bodů napadené výroky rozhodnutí, přičemž vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. V době po vydání napadeného rozhodnutí však došlo v zemi původu žalobce k takové zásadní změně z hlediska bezpečnostní situace, která způsobuje prolomení kogentní normy dle ust. § 75 odst. 1 s.ř.s., a to na základě aplikační přednosti Úmluvy a z ní vyplývající zásady *non-refoulement* (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010 č.j. 5 Azs 15/2010 – 76 nebo ze dne 22. 4. 2011 č.j. 5 Azs 3/2011 – 131). Jedná se o mimořádný případ, kdy soud musí přihlédnout k nové skutečnosti, která nastala po vydání napadeného rozhodnutí a kterou žalobce nenamítl; judikatura Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) již v několika případech konstatovala, že v určitých výjimečných situacích je na místě odchýlit se od ustanovení § 75 s.ř.s. a v souladu s ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU zohlednit také pozdější změny skutkového stavu, které nebyly žalobou namítány, případně které nastaly až po vydání rozhodnutí správním orgánem (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2020, č. j. 6 Afs 176/2019-31). V důsledku toho napadené rozhodnutí neobstojí a je dán důvod k jeho zrušení, a to podle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s., neboť skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění.
15. Soud ve věci nenařídil ústní jednání, neboť postupoval dle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. a zároveň nebylo nutné provádět dokazování, neboť nové podstatné skutečnosti jsou v současnosti již obecně známé (k tomu podrobněji níže).
16. Podle ust. § 50a odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců *se rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států Evropské unie vydá cizinci, který není držitelem platného oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem Evropské unie a na území pobývá neoprávněně, u něhož nebyly shledány důvody pro zahájení řízení o správním vyhoštění.*

17. Podle ust. čl. 5 návratové směrnice *při provádění této směrnice členské státy náležitě zohlední a) nejvyšší zájem dítěte, b) rodinný život a c) zdravotní stav dotčeného státního příslušníka třetí země a dodržují zásadu nenavrácení.*
18. Podle ust. čl. 2 odst. 1 věty první Úmluvy *je právo každého na život chráněno zákonem.*
19. Podle ust. čl. 3 Úmluvy *nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu.*
20. Podle ust. čl. 8 odst. 1 Úmluvy *má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.*
21. Podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy *o právech dítěte zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.*
22. Při posuzování žalobních námitek (nedostatečně zjištěný skutkový stav a nedostatečné posouzení přiměřenosti napadeného rozhodnutí) musel soud přihlédnout k obecně známé skutečnosti, že na Ukrajině probíhá ode dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt, který se týká v podstatě celého území státu.
23. Tato situace, která představuje zásadní změnu poměrů na Ukrajině, nebyla dána v době vydání napadeného rozhodnutí, a není tudíž pochybením žalovaného, pokud k těmto skutečnostem nepřihlédl. Od aplikace ust. § 75 odst. 1 s.ř.s. však soud musí ustoupit v situaci, kdy to je třeba s ohledem na mezinárodněprávní závazky České republiky, resp. s ohledem na požadavky práva Evropské unie, takové závazky vyplývají mj. z čl. 2 a 3 Úmluvy, které zakotvují právo na život a zákaz mučení a z čl. 5 návratové směrnice. Judikatura Nejvyššího správního soudu hovoří i o čl. 8 Úmluvy: „*Aplikace § 75 odst. 1 s. ř. s. musí ustoupit v situaci, kdy to je třeba s ohledem na mezinárodněprávní závazky, resp. s ohledem na požadavky práva EU (srov. např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, bod 22, či ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 - 46, body 21-23). Při přezkumu rozhodnutí o správním vyhoštění je v této otázce třeba vyjít z kritérií, která již dříve rozvedl Nejvyšší správní soud ve věcech mezinárodní ochrany. Jedná se o situaci, kdy by nepřihlédnutí k novým skutečnostem mělo za následek porušení zejména zásady non refoulement zakotvené v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, práva na život, zákazu mučení a podrobování krutému a nelidskému zacházení, a práva na soukromý a rodinný život garantovaných v čl. 2, čl. 3 a čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (srov. rozsudek ze dne 2. 3. 2017, č. j. 10 Azs 315/2016 - 29).*“ (Vizte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2019 č.j. 1 Azs 246/2019-31.)
24. K povinnosti vzít v úvahu válku na Ukrajině se Nejvyšší správní soud podrobně vyjádřil v rozsudku ze dne 10. 3. 2022 č.j. 10 Azs 537/2021-31, kde se jeho závěry vážou k udělení mezinárodní ochrany. Ve vztahu k rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států přitom dospěl ke stejnému závěru v rozsudku ze dne 5. 5. 2022 č.j. 2 Azs 249/2021-28. Rovněž konstatoval (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2022 č.j. 10 Azs 47/2022-34), že je nutné k novým okolnostem „*přihlédnout (bez ohledu na pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s.), pokud by jinak nebyly dodrženy přímo použitelné normy, z nichž plyne především právo na život, zákaz mučení (čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, dále jen „Úmluva“) a zásada non refoulement. Soud vezme nové skutečnosti v úvahu buď při hodnocení přijatelnosti, nebo shledá přijatelnost kasační stížnosti a této otázce se bude věnovat při přezkumu věci samé (obdobně*

srov. usnesení NSS ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017-30, bod 22; rozsudek NSS ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 2014/2020-46, body 8 a 9).“

25. Ve svém rozsudku ze dne 5. 5. 2022 č.j. 2 Azs 249/2021-28, který se týkal povinnosti opustit území, Nejvyšší správní soud shledal, že změna poměrů na Ukrajině je natolik závažná a vyvolává pochyby o přiměřenosti zásahu do soukromého a rodinného života stěžovatelky a o její bezpečnosti, že Nejvyšší správní soud od ní nemohl odhlédnout. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku shledal, že válečný konflikt bezpochyby zakládá existenci nepřekonatelné překážky k rodinnému či soukromému životu v zemi původu ve smyslu čl. 8 Úmluvy a je nutné při rozhodování znovu posoudit dopad uložení povinnosti opustit území České republiky na stěžovatelčin soukromý a rodinný život, a to především s ohledem na fakt, že nemá silné vazby k jiným státům než České republice a Ukrajině, přičemž při návratu na Ukrajinu by byly ohroženy její bezpečnost a život. Válečný konflikt je nutné při vyvažování protichůdných zájmů cizince a státu vždy zohlednit. Je také vhodné zkoumat sociální situaci, do níž by stěžovatelka byla při nucené povinnosti opustit území uvržena.
26. S ohledem na výše uvedené tak soud považoval v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu za nezbytné přihlédnout k mezinárodnímu ozbrojenému konfliktu na Ukrajině, i když nastal po vydání napadeného rozhodnutí; zároveň má soud za to, že válečný konflikt na Ukrajině je skutečností obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání.
27. Správní orgán I. stupně považoval zásah přijatého opatření do soukromého a rodinného života žalobce i jeho rodiny (včetně nezletilých dětí) za přiměřený s ohledem na skutečnost, že žalobce (i ostatní členové rodiny) mohl po vycestování do země původu neprodleně požádat o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky, manželka žalobce má ve vlasti rodinné zázemí u své matky a krátkodobá fyzická absence ve škole nebude významně na újmu ani zájmu nezletilých dětí. Soud zde pro úplnost konstatuje, že v odůvodnění žalovaného ani správního orgánu I. stupně z hlediska posouzení přiměřenosti dle stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí pochybení neshledal, obě rozhodnutí zohledňovala konkrétní situaci žalobce i ostatních členů rodiny včetně nezletilých dětí (vizte s. 5 a 6 napadeného rozhodnutí a s. 8 až 11 prvostupňového rozhodnutí), když žalobce ve správním řízení neuváděl žádné zásadní okolnosti, pro které by rodina nemohla na krátkou dobu do vlasti vycestovat, krátkodobá fyzická absence nezletilých dětí ve škole nepřiměřenost zjevně nezakládá (k výjimečnosti nepřiměřenosti uložené povinnosti opustit území srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2018 č.j. 1 Azs 296/2018-35 či ze dne 30. 4. 2020 č.j. 9 Azs 54/2020-32). Zároveň byla Ukrajina považována z převážné části za bezpečnou zemi. Správní orgány taktéž dostatečně odůvodnily neprovedení dalšího dokazování, a to nadbytečností a neúčelností, jelikož vazby a integraci rodiny žalobce v České republice nijak nezpochybnuly; s takovým posouzením se soud ztotožňuje. Napadené rozhodnutí by tudíž ke dni svého vydání (20. 10. 2021) z hlediska přiměřenosti povinnosti opustit území nebylo nezákonné. Jak je však uvedeno výše, za aktuální situace na Ukrajině již tento závěr neobstojí.
28. Soud považoval za nadbytečné provádění důkazů přiložených k žalobě, neboť vazby rodiny a stupeň její integrace na území České republiky (včetně řádné docházky nezletilých dětí do základní školy) nebyly nijak zpochybněny, přičemž důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí je změna situace na Ukrajině.

29. V novém řízení bude vzhledem k aktuální situaci na Ukrajině nutné znovu posoudit dopad povinnosti opustit území na soukromý a rodinný život žalobce i nejbližší rodiny žalobce včetně nezletilých dětí, a to především s ohledem na skutečnost, že členové rodiny nemají vazby k jiným státům než k České republice a k Ukrajině; žalovaný posoudí v této souvislosti též dopady válečného konfliktu na Ukrajině.
30. Soud tak zrušil rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s., neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
31. O nákladech řízení soud rozhodl dle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., neboť žalobce byl ve věci samé úspěšný, proto mu přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému. Náklady vynaložené žalobcem v daném řízení představují zaplacený soudní poplatek ve výši 4 000 Kč a náhrada nákladů právního zastoupení spočívající v odměně za 2 úkony právní služby po 3 100 Kč, tedy celkem 6 200 Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, tj. převzetí zastoupení a písemné podání k soudu) a náhradě hotových výdajů po 300 Kč za jeden úkon, celkem 600 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky), a dle § 57 odst. 2 s.ř.s. náhrada DPH v sazbě 21 % ve výši 1 428 Kč. Celková výše nákladů řízení tedy činí částku 12 228 Kč, přičemž s ohledem na předchozí ukončení právního zastoupení bude tato částka uhrazena přímo žalobci.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 19. prosince 2022

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně